

ประโยค ป.ธ. ๓
แปล มคธเป็นไทย
สอบ วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๒

แปล โดยพยัญชนะ

๑. สตุถา อปฺปวิสิตฺวา ว อานนฺทตฺเถรํ โอลฺลเกสิ ฯ เถโร โอลฺลเกสิตฺสญฺญาเยว วตฺถานํ
อนนฺทกมมฺนาวํ วตฺวา สํหฺร ราชกฺุมาร ทฺุสฺสานิ น ภควา เจลปฺปฏิกํ อฏฺกมิสฺสตี ปจฺฉิมํ
ชนฺตํ ตตฺถาคโต โอลฺลเกตีติ ทฺุสฺสานิ สํหฺราเปสิ ฯ โส ทฺุสฺสานิ สํหฺริตฺวา สตุถารํ อนฺโต
ปเวเสตฺวา ยาคฺชชฺชเกน สนฺตปฺเปตฺวา เอกมฺนตํ นิสินฺโน วนฺทิตฺวา อาห อหํ ภนฺเต ตมฺหากํ
อุปฺภูจฺจาโก ติกฺขตฺตํ สรณํ คโต กุจฺฉิคโต จ กิรมฺหิ เอกวารํ สรณํ คโต ทฺุติยมฺปิ
ตฺรณฺหารากฺกาล ตติยมฺปิ วิญฺญาวํ ปตฺตกาเล ตสฺส เม กสฺมา เจลปฺปฏิกํ น อฏฺกมิตฺถาติ ฯ
กึ ปน ตวํ กุมาร จินฺเตตฺวา เจลปฺปฏิกํ อตฺถริตี ฯ สเจ ปฺุตตํ วา ชีตฺรํ วา ลจฺฉามิ
สตุถา เม เจลปฺปฏิกํ อฏฺกมิสฺสตีติ อิทํ จินฺเตตฺวา ภนฺเตตี ฯ เตนาหํ กุมาร น
อฏฺกมิหฺนตี ฯ กึ ปนาหํ ภนฺเต ปฺุตตํ วา ชีตฺรํ วา เนว ลจฺฉามิตี ฯ อาม กุมารตีติ ฯ
กึการณา ภนฺเตตีติ ฯ ปุริมตฺตภาเว ชายาย สหฺริ ปมาหํ อาปฺนฺนตฺตตีติ ฯ กิสฺมี กาล
ภนฺเตตีติ อถสฺส สตุถา อตีตํ อหฺริตฺวา ทฺุสฺเสสิ ฯ (ธมฺมปทฺุจกถาย ฉฺฉฺโจ ภาโค/หน้า ๓)

แปล โดยอรรถ

๒. เตน ยงฺกิญฺจิติ วุตฺตมตฺเตเยว อุทฺธํ ชิตฺตํ อุทฺกํ อมฺนุสฺसानํ อุปริ ปตีติ ฯ
ยานีธ ภูตานิตี คาทากถนโต ปฏฺุจาย ราชวฏฺฺสกา วิย อุทฺกพินฺทุนิ อากาเส อุคฺคณฺตฺวา
คิลานานํ มนุสฺसानํ อุปริ ปตีติ ฯ ตาวทเว วุปฺสนฺตโรคา มนุสฺสา อุฏฺุจาย เถรํ ปริวารุํ ฯ
ยงฺกิญฺจิติ วุตฺตปทโต ปฏฺุจาย ปน อุทฺกมุสิเตตี ฌุฏฺุจา ฌุฏฺุจา ปุพฺเพ อปฺลายนฺตา
สงฺการภูฏฺุภิตฺติปเสสาทีนิ นิสฺสิตา อมฺนุสฺสา เตน เตน ทฺุวาเรน ปลายีสิ ฯ ทฺุวารานิ

อโนกาธานี อหะสุ ๑ เต โอกาส อลภนตา ปาการ์ ภินทิตวา ปลายีสุ ๑ มหาชนโน
 นครมชฺเช สณฺจาคาร สัพพคนุเชติ อุปลิมปิตวา อุปริ สุวณฺณตาราภาทิวิจิตตํ วิตานํ
 พุทฺธิตวา พุทฺธาสนํ ปญฺญาเปตวา สตถาร อานะสิ ๑ สตถา ปญฺญตตาสเน นิสสิทึ ๑
 ภิกฺขุสงฺโฆปิ ลิจฺฉวักคโณปิ สตถาร ปริวารेतวา นิสสิทึ ๑ สกโกปิ เทวราชา เทวคณฺบริวุโต
 ปฏฺฐึเป โอกาเส อฏฺฐาสึ ๑ เถโรปิ สกกลนคฺร อหฺวิจริตวา วุปลนฺตโรเคน มหาชนเนน สทฺธิ
 อาคณฺตวา สตถาร วนฺทิตวา นิสสิทึ ๑ สตถา ปริสํ โอโลเกตวา ตเทว รตนสุตฺตํ อภาสิ ๑
 เทสนาวสานเน จตฺราสีตียา ปาณสทฺสสถานํ ฌมมาภิสมโย อโหสิ ๑ เอวํ ปุณฺทิวเสปิ ปุณฺทิวเสปีติ
 สตฺตาทํ ตเทว รตนสุตฺตํ เทเสตวา สัพพภยานํ วุปลนฺตภาวํ ฌตวา ลิจฺฉวักคณํ อามนฺตตวา
 เวสาลีโต นิภฺขมิ ๑ ลิจฺฉววิราชาโน ทฺวิคฺคณํ สกฺกาเร กโรนฺตา ปุณฺ ตีหิ ทิวเสทึ สตถาร
 คณฺคาตีรํ นยีสฺสุ ๑ คณฺคาย นิพฺพตฺตา นาคราชาโน จินฺตยีสฺสุ มนฺุสฺสา ตถาคตฺสส สกฺกาเร
 กโรนฺติ มยํ กิ นุ กโรมาติ ๑ เต สุวณฺณเรชตมณฺิเมยา นาวาโย มาเปตวา สุวณฺณเรชต
 มณฺิเมเย ปลฺลงฺเก ปญฺญาเปตวา ปญฺจวณฺณเปทฺมสณฺณนํ อุทกํ กตฺวา ภนฺเต อมฺหากปิ
 อหฺนฺคคทํ กโรถาติ อตฺตโน อตฺตโน นาวํ อภิรุทฺถตฺถาย สตถาร ยาจีสฺสุ ๑
 (ชมมปทฺฐจกถาย สตฺตโม ภาโค/หน้า ๙๑ - ๙๒)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมงกับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๓

แปล มครเป็นไทย

แปล โดยพยัญชนะ

๑. อ.พระศาสดา ไม่เสด็จเข้าไปแล้วเทียว ทรงแลดูแล้ว ซึ่งพระเถระชื่อว่า อานนท์ ฯ
 อ.พระเถระ ทราบแล้ว ซึ่งความเป็นคืออันไม่ทรงเหยียบซึ่งผ้า ท. ด้วยสัญญาอันอันพระศาสดา
 ทรงแลดูแล้วนั้นเทียว ทูลแล้วว่า ดูก่อนพระกุมาร อ.พระองค์ จงม้วน ซึ่งผ้า ท., อ.พระผู้มี
 พระภาคเจ้า จักทรงเหยียบ ซึ่งแผ่นผ้าน้อย หามิได้, อ.พระตถาคตย่อมทรงแลดู ซึ่งประชุม
 แห่งชน อันเกิดแล้วในภายหลัง ดังนี้ ยังพระราชกุมารให้ทรงม้วนแล้ว ซึ่งผ้า ท. ฯ อ.พระราชกุมารนั้น
 ทรงม้วนแล้ว ซึ่งผ้า ท. ยังพระศาสดาให้เข้าไปแล้ว ในภายใน ทรงยังพระศาสดาให้อ้อมหน้าแล้ว
 ด้วยข้าวต้มและของเคี้ยว ประทับแล้ว ณ ที่สุดส่วนข้างหนึ่ง ถวายบังคมแล้ว กราบทูลแล้วว่า
 ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อ.หม่อมฉัน เป็นอุปัฏฐาก ของพระองค์ เป็น เป็นผู้ถึงแล้ว ซึ่งพระองค์ว่า
 เป็นสภาระ ๓ ครั้ง ย่อมเป็น, ก็ ได้ยินว่า อ.หม่อมฉัน ผู้ไปแล้วในครรรค์ เป็นผู้ถึงแล้ว ซึ่งพระองค์
 ว่าเป็นสภาระ ในวาระหนึ่ง ย่อมเป็น, อ.หม่อมฉัน เป็นผู้ถึงแล้ว ซึ่งพระองค์ ว่าเป็นสภาระ
 แม้ในครั้งที่สอง ในกาลแห่งหม่อมฉันเป็นเด็กอ่อน ย่อมเป็น, อ.หม่อมฉัน เป็นผู้ถึงแล้ว ซึ่งพระองค์
 ว่าเป็นสภาระ แม้ในครั้งที่สาม ในกาลแห่งหม่อมฉันถึงแล้ว ซึ่งความเป็นแห่งบุคคลผู้รู้แจ้ง
 ย่อมเป็น, อ.พระองค์ ไม่ทรงเหยียบแล้ว ซึ่งแผ่นผ้าน้อย ของหม่อมฉันนั้น เพราะเหตุไร ดังนี้ ฯ
 อ.พระศาสดา ตรัสถามแล้วว่า ดูก่อนกุมาร ก็ อ.พระองค์ ทรงคิดแล้ว ซึ่งอะไร ทรงลาดแล้ว
 ซึ่งแผ่นผ้าน้อย ดังนี้ ฯ อ.พระราชกุมาร กราบทูลแล้วว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อ.หม่อมฉัน
 คิดแล้ว ซึ่งเหตุนี้ว่า ถ้าวว่า อ.เรา จักได้ ซึ่งบุตรหรือ หรือว่าซึ่งธิดา ไชรั, อ.พระศาสดา
 จักทรงเหยียบ ซึ่งแผ่นผ้าน้อยของเรา ดังนี้ ลาดแล้ว ซึ่งแผ่นผ้าน้อย ดังนี้ ฯ อ.พระศาสดา
 ตรัสแล้วว่า ดูก่อนกุมาร อ.อาตมา ไม่เหยียบแล้ว เพราะเหตุนี้ ดังนี้ ฯ อ.พระราชกุมาร ทูล
 ถามแล้วว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ก็ อ.หม่อมฉัน จักไม่ได้นั้นเทียว ซึ่งบุตรหรือ หรือว่าซึ่งธิดา

เพราะเหตุไร ดังนี้ ๑ อ.พระศาสดา ตรัสแล้วว่า อ.พระองค์ จักไม่ได้ ซึ่งบุตรหรือ หรือว่าซึ่งธิดา เพราะความที่แห่งพระองค์เป็นผู้ถึงแล้วซึ่งความประมาทกับด้วยพระชายาในอิตถภาพันมีในก่อน ดังนี้ ๑ อ.พระราชกุมาร พูลถามแล้วว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อ.หม่อมฉัน จักไม่ได้ ซึ่งบุตรหรือ หรือว่าซึ่งธิดา เพราะความที่แห่งหม่อมฉันเป็นผู้ถึงแล้วซึ่งความประมาทกับด้วยพระชายา ในกาลไร ดังนี้ ๑ อ.พระศาสดา ทรงนำมาแล้ว ซึ่งเรื่องอันเป็นไปล่วงแล้ว ทรงแสดงแล้วแก่ พระราชกุมารนั้น ๑

แปล โดยอรถ

๒. เพียงเมื่อพระอานนทเถระเห็นกล่าวคำว่า **ยงฺกิญฺจิ** เป็นต้น เท่านั้น น้ำที่ท่านชดขึ้นไป (ได้) ตกลงบนอมนุษย์ทั้งหลายแล้ว ๑ ตั้งแต่กล่าวคาถาว่า **ยานิธ** เป็นต้นไป หยาดน้ำทั้งหลาย เป็นเหมือนกับเทริดเงินพุ่งขึ้นไป บนอากาศแล้วตกบนเหล่ามนุษย์ผู้เจ็บป่วย ๑ เหล่ามนุษย์ผู้ หายโรคในทันใดนั้นเอง ลูกขึ้นห้อมล้อมพระเถระแล้ว ๑ ฝ่ายพวกอมนุษย์ที่โดนเมื่อน้ำกระทบ ถูกต้องแล้วตั้งแต่บทที่พระเถระกล่าวว่า **ยงฺกิญฺจิ** เป็นต้น ยังไม่ยอมหนีไปในตอนแรก อาศัย กองขยะและฝาเรือนเป็นต้นอยู่ พวกหนีไปทางประตูนั้น ๆ แล้ว ๑ ประตูทั้งหลายไม่มีช่องว่าง แล้ว ๑ อมนุษย์เหล่านั้น เมื่อไม่ได้ช่องว่างจึงพังกำแพงหนีไป ๑ มหาชนหาหอประชุมกลางเมือง ด้วยของหอมทุกชนิดแล้วผูก (ผ้า) เพดานอันวิจิตรด้วยดาวทองเป็นต้นไว้ข้างบน ปุพฺพทาสณีไว้ นำเสด็จพระบรมศาสดามาแล้ว ๑ พระบรมศาสดาประทับบนพระอาสน์ที่ปูไว้แล้ว ๑ ทั้งพระภิกษุสงฆ์ ทั้งหมดเจ้าลิจฉวี ก็นั่งแวดล้อมพระบรมศาสดาแล้ว ๑ แม้ท้าวสักกเทวราชผู้อันหมู่เทพแวดล้อม ก็ได้ประทับยืน ณ โอกาสอันสมควร ๑ ฝ่ายพระเถระเที่ยวไปตามลำดับจนทั่วพระนครแล้ว ก็มาพร้อมกับมหาชนผู้หายโรค ถวายบังคมพระบรมศาสดานั่งแล้ว ๑ พระบรมศาสดาทอด พระเนตรดูบริษัทแล้ว ได้ตรัสรัตนสูตรนั้นนั้นแล ๑ ในที่สุดเทศนา การบรรลุธรรมได้มีแก่สัตว์ แปรตหมื่นสี่พันแล้ว ๑ พระบรมศาสดาทรงแสดงรัตนสูตรนั้นนั้นแลตลอดสี่ปดาร์ท คือ แม้ ในวันรุ่งขึ้น แม้ในวันรุ่งขึ้น ก็ทรงแสดงอย่างนั้น ทรงทราบว่ภัยทั้งปวงสงบแล้ว จึงตรัสเรียก หมู่เจ้าลิจฉวีมาแล้ว เสด็จออกจากเมืองไพศาลี ๑ เจ้าลิจฉวีทั้งหลาย ทรงทำสักการะเป็นทิวคูน

นำเสด็จพระบรมศาสดาไปสู่ฝั่งแม่น้ำคงคา โดย ๓ วันอีกครั้ง ๆ พญานาคทั้งหลาย ผู้เกิดในแม่น้ำคงคาคิดว่า พวกมนุษย์ ทำสักการะแต่พระตถาคตกัน พวกเราจะทำอะไร (ดี) หนอ ๆ พญานาคเหล่านั้น เหนรมิตเรือสำเร็จด้วยทองคำ เงิน และแก้วมณี แล้วจัดตั้งบัลลังก์สำเร็จด้วยทองคำ เงินและแก้วมณี ทำให้ (ห้อง) น้ำดาตาศไปด้วยดอกบัวห้าสี แล้วทูลขอพระบรมศาสดาเพื่อเสด็จขึ้นเรือนของตน ๆ ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระองค์ทรงทำการอนุเคราะห์แม่แก่พวกข้าพระองค์ด้วยเถิด ดังนี้ ๆ

พระเทพปริยัติโมลี สุรเตโช วัดราชโอรสาราม
สนามหลวงแผนกบาลี

เจलय.
ตรวจแก้.